

Tizenhatodik Nemzetközi Nyelvészeti Olimpia

Prág (Csehország), 2018. július 26.–30.

A csapatverseny feladatának megfejtése

mëbëngökre → xavante:

- C-

	p(r), m(r)	t, n	∅, nh	k(r), ng(r), g
i, u, y előtt	b(r)	d	z	∅/'r
más orális magánhangzó előtt	p(r)	t	s	
nazális magánhangzó előtt	m(r)	n	nh	

– **b** → **w**, **(d)j** → **z**, **r** → **r**

– **w+V** előtt: **C(+r)** → **∅**

- V

(w)a	e	ê, i	o	ô, u	à, ÿ	y	wÿ	ã	ẽ	ĩ	õ, ù
(w)a	e	i	o	u	é	â	wa	ã	ẽ	ĩ	õ
m, mr, n, nh után								a	e	i	o

- kétszótagú szavakban: **ka-** → **wa-**

- **kry-/ngry-, kà-/ngà-** → **hâ-**

- -C

m, k	n	p	r	t
∅	nV	bV	rV	dV

mëbëngökre ~ krikatí:

-

b	dj	m	n	nh	ng	-x	-nh	∅ (xavante: s/z)	—
p	x	(m)p	(n)t	x	c/qu	-j	-n	h	'

-

à	ÿ	y	ê	ĩ	ô	u	V
ÿ	y	yh	i	ẽh	u	oh	VV

(a)

A.	a	9	kak	<i>köhögés</i>
B.	a hã	6	ga	<i>te</i>
C.	bâ	53	py	<i>orleánfa</i>
D.	bâdâ	35	myt	<i>nap</i>
E.	budu	34	mut	<i>nyak</i>
F.	buru	52	pur	<i>mező</i>
G.	du/'wapé/'wasa	61	tu	<i>hozni, vinni</i>
H.	du ~ di	62	tu ≈ tik	<i>has</i>
I.	ẽne	15	kẽn	<i>kő</i>
J.	hâ	42	ngryk	<i>haragos</i>
		37	ngà	<i>férfiház</i>
		24	kry	<i>[hideg]</i>
		8	kà	<i>[bőr/kéreg/női mell]</i>
K.	hâdâ	25	kryt	<i>fémdarab</i>
L.	ma	32	mã	<i>nandu / -nek, -hez</i>
M.	me/wabzu/sãmra	33	mẽ/rẽ	<i>dobni, vetni</i>
N.	mi	48	pĩ	<i>fa (anyag)</i>
O.	mo/ne/ai'aba'ré	58	tẽ/mõ	<i>menni/jönni</i>
P.	mra	50	prãm	<i>éhes</i>
Q.	mro	51	prõ	<i>feleség</i>
R.	na	36	nã	<i>anya</i>
S.	nhi	43	nhĩ	<i>hús</i>
T.	nhorõwa	45	nhũrkwã	<i>otthon</i>
U.	nho'udu	44	nhõkõt	<i>férfi mell</i>
V.	no	60	tõ	<i>fivér</i>
W.	pa	31	ma	<i>máj</i>
X.	para	47	par	<i>láb</i>
Y.	po	49	po	<i>lapos és széles</i>
Z.	ré	54	rãm	<i>gyanta</i>

AA.	ta/rĩ/sina	55	ta/kà	<i>szedni, levágni</i>
BB.	te	57	te	<i>lábszár</i>
CC.	té	56	tàm	<i>nyers</i>
DD.	tebe	59	tep	<i>hal</i>
EE.	to	46	no	<i>szem</i>
FF.	u	38	ngô	<i>víz</i>
GG.	ubu	16	kôp	<i>légy (rovar)</i>
		29	kupu	<i>betakarni</i>
HH.	uhâdâ	27	kukryt	<i>tapir</i>
II.	upi	28	kupê	<i>érinteni</i>
JJ.	uzâ	30	kuwy	<i>tűz</i>
KK.	uzé	26	kudjÿ	<i>bűz</i>
LL.	wa	63	twÿm	<i>zsír</i>
MM.	wa hã	1	ba	<i>én</i>
NN.	wabu	41	ngrwa pu	<i>buritipálma törzse</i>
OO.	wada	23	krwÿdy, krwÿt-	<i>csőr</i>
PP.	wano	14	katôk	<i>felrobbantani</i>
QQ.	wapru	10	kamrô	<i>vér</i>
RR.	wasi	13	kanhê	<i>csillag</i>
SS.	wa'ô	64	wakô	<i>ormányosmedve</i>
TT.	wa'ro	12	kangro	<i>meleg/forró</i>
UU.	wa'u	11	kangô	<i>folyadék</i>
VV.	wĩ/pã/simro	2	bĩ/pa	<i>ölni</i>
WW.	zasi	7	jaê	<i>fészek</i>
XX.	zé	3	djà	<i>fájdalom/fájni</i>
		5	djÿ	<i>keserű</i>
YY.	zu	4	djôm	<i>por/liszt</i>
ZZ.	'ra	17	kra	<i>fiú/lány</i>
AAA.	'rã	18	krã	<i>fej</i>
BBB.	're	19	kre	<i>(növényt) ültetni</i>
		40	ngre	<i>tojás</i>
CCC.	'ré	39	ngrà	<i>száraz</i>
DDD.	'rê	20	krê	<i>papagáj</i>
EEE.	'rê/si/hu	21	krê/ku	<i>enni</i>
FFF.	'ro	22	kro	<i>rohadt</i>

(b)

A.	Jām ne ga tē?	Hová mész? / Hová mentél? ¹
13.	Pur mã ne ba tē.	A mezőre megyek.
B.	Djām ngô 'yr ne ga tē?	A folyóhoz (= vízhez) mész?
6.	Kati. Inhũrkwã 'yr ne ba tē.	Nem. Haza (otthonomba) megyek.
C.	Djām ngà 'yr ne ga tē?	A férfiházba mész?
2.	Ãã, ngà 'yr ne ba tē.	Igen, a férfiházba megyek.
D.	Djām amã tep kĩnh?	Szeretted a halat?
3.	Ãã, imã tep kĩnh.	Igen, szeretem a halat.
E.	Djām amã prãm?	Éhes vagy?
8.	Ãã, imã prãm.	Igen, éhes vagyok.
F.	Djām angyrk?	Haragos vagy?
1.	Kati. Ikĩnh.	Nem. Elégedett vagyok.
G.	Djām amex?	Jól vagy?
16.	Kati. Ikanê.	Nem. Beteg vagyok.
H.	Mỳj ne akra krẽn o nhỹ?	Mit eszik a gyereked?
12.	Tep ne ikra krẽn o nhỹ. Djām amã tep kĩnh?	A gyerekem halat eszik. Szeretted a halat?
I.	Djām kẽn ne ja?	Ez kő?
20.	Kati. Pĩ ne wa.	Nem. Az (egy darab) fa.
J.	Nhãr anã?	Hol van az anyád?
14.	Inã ne pur mã tē.	Az anyám a mezőre ment.
K.	Nhỹm ne bõx?	Ki érkezett?
7.	Kubẽ ne bõx.	A/Egy barbár érkezett.
L.	Djām arỳm ne ga tep krẽn?	Megetted már a halat / Ettél már halat?
4.	Kati. Ije tep krẽn kêt rã'ã.	Nem. Még nem ettem (meg a) halat.
M.	Mỳj kadjy ne ga pur mã tē?	Miért mész a mezőre?
10.	Kwỳr kadjy ne ba pur mã tē.	Maniókáért megyek a mezőre.
N.	Mỳj myt kam ne ga bõx?	Mikor érkeztél?
5.	Para kam ne ba bõx.	Alkonyatkor érkeztem.
O.	Nhỹm nhõ kax ne wa?	Kinek a kosara az?
19.	Inhõ kax ne ja.	Ez az én kosaram.
P.	Mỳj ne ja?	Mi ez?
9.	Ngõkõn ne ja.	Ez egy lopótök.
Q.	Djām akaprĩre?	Szomorú vagy?
18.	Ãã, ikaprĩre.	Igen, szomorú vagyok.
R.	Mỳkam akaprĩre?	Miért vagy szomorú?
11.	Ikra kanê kam ne ba ikaprĩre.	Szomorú vagyok, mert a gyerekem beteg.
S.	Mỳj kanê?	Miben beteg?
17.	Kangro kam mẽ kak kam kanê.	Lázban és köhögésben beteg.
T.	Djām arỳm ne ga akra nhõ pidjỳ 'yr tē?	Mentél már a gyereked gyógyszeréért?
15.	Ikra kadjy ne ba pidjỳ 'yr tē nhỹm arỳm kàjbê mex.	Mentem a gyógyszerért a gyerekem számára, és már kissé jól (= jobban) van.

¹Nincs különbség jelen és múlt idő között.

(c) mēbēngōkre

1. **Nhỹm ne kukôj pa?** — *Ki ölte/öli meg a majmokat?*
2. **Nhỹm ne ngôkôn rē?** — *Ki dobta/dobja a lopótököket?*
3. **Aje kukôj bĩn kêt rã'ã.** — *Te még nem ölted meg a majmot.*
4. **Djãm arỹm ne aprõ kadjàt kre?** — *A feleséged már elültette a gyapotot?*
5. **Wakõ ne krwỳdy kêt, krē ne krwỳdy.** — *Az ormányosmedvének nincs csõre, a papagájnak van csõre.*

	krĩkatĩ	mēbēngōkre	
6.	cohhyh	kwy (← *kuy)	<i>tűz</i>
7.	cup-re	kôp-re	<i>legyecske</i>
8.	pohr	pur	<i>mezõ</i>
9.	xy	djỳ	<i>keserű</i>

- (d)
	krĩkatĩ		(mēbēngōkre)	xavante
10.	ẽh'tyhç	<i>halott</i>	(tyk)	dã
11.	ẽhncuu	<i>tetű</i>	(ngô)	u